

შშმ პირთა უფლებების შესახებ კონვენციის განხორციელება: ადმინისტრაციული სტრუქტურა, პროცედურები

I. შშმ პირთა უფლებების შესახებ კონვენციის შესრულება

კონვენციის განხორციელება:

- შშმ პირთა მიმართ ეროვნული პოლიტიკის ჩამოყალიბება კონვენციის ზოგადი პრინციპების თანახმად, რომლებზეც საუბარია კონვენციის 3 მუხ.,
- კონვენციის დებულებებთან შესაბამისი სამართლებრივი აკტებისა და პროგრამების მიღება და რეალიზაცია, რომლებიც კონვენციაში აღიარებულ უფლებების რეალიზაციისთვის არის საჭირო,
- მისი შესრულების შესახებ ანგარიშგებების შედგენა და საერთაშორისო დამოუკიდებელი კონტროლის ორგანოს შეფასების გავლა.

II. კონვენციის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი ეროვნული სტრუქტურები

1/ კონვენციით განსაზღვრული მოთხოვნები

ინსტიტუციური გარემო: 33 მუხ.

- 1 და 2 პუნქტ.: მთავრობა - საკონტაქტო პუნქტი და კონვენციის განხორციელების კოორდინაციის მექანიზმი,
- 3 პუნქტ.: დამოუკიდებელი მონიტორინგის განმახორციელებელი ორგანო.
- მთავრობის მიერ ამოსარჩები ორგანოები: გადაწყვეტილებების ეროვნული ადმინისტრაციული სისტემის თანახმად და საერთაშორისო ხელშეკრულებების განხორციელების პრაქტიკა,
- ამოცანები, რომლებიც არ არის მითითებული კონვენციაში.

2/ პოლონეთის გადაწყვეტები, რომლებიც ეხება საერთაშორისო ხელშეკრულებებს შესრულებას

კონსტიტუცია და კანონი საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ:

- საერთაშორისო ხელშეკრულებების ადგილი პოლონურ სამართლებრივ წესრიგში,
- საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესრულების მახასიათებლების განსაზღვრა,
 - კანონი საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ,
 - კანონი სახელმწიფო ადმინისტრაციის ფილიალების შესახებ.

განხორციელება: სამინისტროები, სახელმწიფო ადმინისტრაციის დეპარტამენტების შესახებ კანონში განმარტებული იურისდიქციის ფარგლებში.

კოორდინირება: სამინისტრო, რომლის დავალებებში შედის შეთანხმებით მოცული ყველაზე მეტი ან უმნიშვნელოვანესი საკითხები.

3/ შრომისა და სოციალური პოლიტიკის სამინისტრო - კონვენციის შესრულება და მისი შესრულების კოორდინირება

მთავრობის სრულუფლებიანი წარმომადგენელი შშმ პირთა საკითხებში:
პოლიტიკის შემუშავება და ამოცანების ინიცირება შშმ პირთა პრობლემების დარგში

შშმ პირთა საკითხებში მთავრობის სრულუფლებიანი წარმომადგენლის ბიურო:

- პროექტების შემუშავება ან შეფასება:
 - პროგრამების არსი ან პროგრამები, რომლებიც შშმ პირთა პრობლემატიკის ფარგლებშია,
 - კანონპროექტების არსი და ნორმატიული აქტების პროექტები, რომლებიც ეხება შშმ პირთა პრობლემატიკას;
- შშმ პირებთან დაკავშირებული მოვლენების ანალიზი და შეფასება;
- თანამშრომლობა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და ფორდებთან, რომლებიც ეხმარებიან შშმ პირებს.

სხვა სამინისტროებთან თანამშრომლობა კონვენციის შესრულების განმავლობაში:

- არასაკმარისი გავლენა სხვა სამინისტროებზე იმისათვის, რათა უზრუნველყოს კონვენციის განხორციელების პროგრესი
- 2013: კონვენციის შესრულების საკითხებში უწყებათაშორისი ჯგუფის ჩამოყალიბება

4/ შრომისა და სოციალური პოლიტიკის სამინისტრო - საკონტაქტო პუნქტი

ეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზების დეპარტამენტი:

- კონვენციის რეალიზების შესახებ ანგარიშგების მომზადება,
- კანონპროექტებისა და სხვა ნორმატიული აქტების შეფასება საერთაშორისო რატიფიკაციულ ხელშეკრულებებთან შესაბამისობის კუთხით,
- საერთაშორისო ორგანიზაციებთან (გაერო) და საგარეო საქმეთა სამინისტროსთან თანამშრომლობის კოორდინირება კონვენციასთან დაკავშირებულ საკითხებში.

5/ საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა

- შრომისა და სოციალური პოლიტიკის სამინისტროს ინტერნეტ გვერდი - სანიშნი "ადამიანის სოციალური უფლებები"
- საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის კანონის თანახმად
- განმარტებები, ინტერპელაცია და სადეპუტატო მოთხოვნები

6/ დამოუკიდებელი საზედამხედველო მექანიზმი: ომბუცმენი

მოთხოვნები:

- კონვენციის 33 მუხ. 2 პუნქტ.: მთავრობისგან დამოუკიდებელი ორგანოს დანიშნვა, რომლის ამოცანაა ხელი შეუწყოს, დაიცვას და მონიტორინგი გაუწიოს კონვენციის განხორციელებას,
- ომბუცმენის დანიშნვა: აკმაყოფილებს პარიზის ადამიანთა უფლებების დაცვის მექანიზმებში არსებულ მოთხოვნებს, რომლებსაც არაპირდაპირ უკავშირდება კონვენციის 33 მუხ. 2 პუნქტ.

ამოცანები:

- კანონის განხორციელების მონიტორინგი და დარღვევების თავიდან აცილება: კანონისა და რეალური მდგომარეობის მიმდინარე ანალიზი, ინსტიტუტების შემოწმება, კვლევითი დაკვეთები, სასამართლო დადგენილებების ანალიზი,
- ინტერვენციები: ინდივიდუალური საკითხების ამოცნობა, საპროცესო უფლებები, საჩივრები საკონსტიტუციო სასამართლოში,
- ინფორმირება და პოპულარიზაცია: თანამშრომლობა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, ინტერნეტ გვერდი, მონაწილეობა კონფერენციებში.

შეზღუდულობის მქონე პირთა საკითხების ექსპერტთა ჯგუფი

III. კონვენციის შესრულების ანგარიშგებები

1/ ანგარიშგებების მომზადების მიზანი

- კონვენციის შესრულების შეფასება კონტროლის საერთაშორისო ორგანოს მიერ,
- სამართლებრივი გადაწყვეტების, პროგრამების მიმოხილვა - ქვეყნის შიდა მოთხოვნილებებისთვის,
- სამინისტროების მიერ გამოცხადებული კანონის ცვლილებებზე მუშაობის მიმდინარეობის მონიტორინგი

2/ მოთხოვნები - კონვენცია

- 35 მუხ.: ანგარიშგება უნდა ეხებოდეს "კონვენციით გათვალისწინებული ვალდებულებების რეალიზაციის მიზნით მიღებულ ზომებს და ამ მიმართულებით მიღწეულ პროგრესს"
- პირველი ანგარიშგება - კონვენციის ძალაში შესვლიდან ორი წლის შემდეგ კენკრეტულ ქვეყანასთან შეფარდებაში, მორიგი - ყოველ 4 წელიწადში ერთხელ,
- ანგარიშგება განხილული შშმ პირთა უფლებების საკითხების კომიტეტის მიერ.

3/ ანგარიშგების მომზადების პოლონური პროცედურა

წინაპირობები

- შრომისა და სოციალური პოლიტიკის მინისტრის ამოცანა (როგორც კონვენციის შესრულების კოორდინატორის),
- ყველა შესაბამისი სამინისტროს მონაწილეობა,
- მინისტრთა საბჭოს მიერ დამტკიცებული ანგარიშგება,
- ყველა ეტაპზე - საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა (BIP) (სიბ),
- ისეთივე, როგორც სხვა ანგარიშგების მომზადებისას, სხვა საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესრულების შესახებ არგარიშგების შექმნისას რომლებიც ეხება ადამიანის უფლებებს (გაეროს ფარგლებში).

გრაფიკი:

- პოლონეთის მიერ ანგარიშგების წარდგენის ვადა: 2014წ. სექტემბერი,
- 2013წ. აპრილში დაწყებული სამუშაო,
- მინისტრთა საბჭო - 2014წ. ივნისი ან ივლისი.

წინაპირობები:

- პირველი (მიმდინარე) ანგარიშგება: პოლიტიკის წინაპირობების, კანონის მდგომარეობის, სამოქმედო პროგრამების პრეზენტაცია,
- მორიგი არგარიშგებები: კანონის ცვლილებები, ფაქტობრივი ვითარება, კანონის განხორციელება, სტატისტიკური მონაცემები - კომიტეტისთვის მოსალოდნელ ფარგლებში
- კომიტეტის მიერ დაწესებული მოცულობის შემცირება,
- კომიტეტის მიერ შემუშავებული კითხვარის შეზღუდული სარგებლობა

ანგარიშგების პროექტის მომზადება - მუშაობის პროცესი:

- შესაძლო ყველაზე დაბალი დონის სამუშაო
- პროექტი I ვერსია - შემუშავებული შრომისა და სოციალური პოლიტიკის სამინისტროში (ეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზების დეპარტამენტი)
 - რათიფიკაციური განცხადების საფუძვლებზე დაყრდნობით,
 - შედგენილია დამატებითი შეკითხვების სია, რომლებზეც პასუხი უნდა გაეცათ სამინისტროებს,
 - გათვალისწინებულია სხვა ქვეყნების ანგარიშგებები (მიწოდებული ინფორმაციის ფარგლების განსაზღვრა - ავსტრია, ავსტრალია, გერმანია, უნგრეთი),
- სამინისტროს სხვა დეპარტამენტებისა და სხვა სამინისტროების რეზოლუციებში მყოფი ინფორმაციის შევსება და განახლება
- პროექტი II ვერსია (ეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზების დეპარტამენტი)
 - ყველაზე მნიშვნელოვანი ინფორმაციების ამორჩევა, მათი სინთეზი - ტექსტის მნიშვნელოვანი შემოკლება,
 - საჭიროების შემთხვევაში, დამატებითი ინფორმაციების მოპოვება სამინისტროებიდან
 - სარედაქციო ნაშრომი - მოკლე და ნათელი ტექსტი - ასევე თარგმნის თვალსაზრისით
- პროფკავშირებისთვის, დამსაქმებელთა ორგანიზაციებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან გაგზავნილი შეფასების მიზნით,
- შემოსული შენიშვნები დამუშავებულია და გაგზავნილი სამინისტროებში: პოზიციის წარდგენა, დამატებითი ინფორმაციის მინიჭება,
- კომპილაციათა შედგენა: სოციალური პარტნიორებისა და ორგანიზაციების შენიშვნები აგრეთვე რესორტების პოზიცია, წარდგენილი სოციალურ პარტნიორებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან,

ანგარიშგების აქცეპტაცია:

- საერთაშორისო კონსულტაციები - ტექსტის შეთანხმება, ინფორმაციის განახლება,
- აქცეპტაცია მინისტრთა საბჭოს მიერ, რომელსაც წინ უძღვის მინისტრთა საბჭოს მუდმივი კომიტეტის მიერ განხილვა,
- ანგარიშგების თარგმნა.

სეიმი: სოციალური პოლიტიკის კომისია დაინტერესებულია ტექსტით - გადაცემული - ინფორმაციის მიზნით - მინისტრთა საბჭოს მუდმივი კომიტეტისთვის გადაცემის მომენტში.

ომბუცმენი: ტექსტი გადაცემულია - ინფორმაციის მიზნით - მინისტრთა საბჭოს მუდმივი კომიტეტისთვის გადაცემის მომენტში.

შშმ პირების საკითხების ეროვნული კონსულტაციური საბჭო - ინფორმირებულია ადგარიშგების სამუშაოების შესახებ.

4/ ანგარიშგების დაცვა

მომზადება:

- კომიტეტის მიერ განხილვა - ამჟამად წარდგენიდან 3 წლის შემდეგ, ანგარიშების გარდა კომიტეტს გააჩნია სხვადასხვა დამატებითი ინფორმაციები, მათ შორის დამოუკიდებელი ეროვნული ანგარიშგებები (ავტორები: არასამთავრობო ორგანიზაციები, მონიტორინგის დამოუკიდებელი მექანიზმი),
- წინასწარი განხილვა - დახურულ სხდომაზე დაცვის ტერმინიდან ნახევარი წლით ადრე, დამატებითი შეკითხვების სია გადაეცემა სახელმწიფოს, რომელზეც პასუხს გასცემს წერილობით საჯაროდ ანგარიშგების "დაცვასთან" (მთავრობისა და შშმ პირთა უფლებების საკითხების კომიტეტის წარმომადგენლების შეხვედრა),
- დაცვას უსმენე მონიტორინგის დამოუკიდებელი მექანიზმის წარმომადგენლები და არასამთავრობო ორგანიზაციები (ხმის უფლების გარეშე).

სამთავრობო დელეგაციის მომზადება

- კონვენციის შესრულების კოორდინატორი სამინისტროს როლი,
- დელეგაციის შემადგენლობა,
- სავარაუდო კითხვების სია,
- საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესულების მაკონტროლებელი სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანოების მიმართ პოზიციის შეთანხმებულობა,
- თარგმანი,
- საგარეო საქმეთა სამინისტროს როლი.

შშმ პირების უფლებების საკითხების კომიტეტის დასკვნები

- დასკვნები - ეროვნული სიტუაციის შეფასება, საკითხების სია რომლებიც იწვევს კომიტეტის შეშფოთებას, ქმედებების წინადადებები, რომლებიც უნდა იქნას მიღებული
- თუ კომიტეტის შეფასებები ნამდვილად უსაფუძვლოა - შესაძლებელია მთავრობის პოზიციის წარმოდგენა (პოლონეთის პრაქტიკა)

ყველაზე მნიშვნელოვანი დასკვნები კონვენციის შესრულების შესახებ, რომლებიც გამომდინარეობს არასამთავრობო ორგანიზაციების შენიშვნებიდან რომლებიც ჩართულები არიან კონვენციის შესრულების არგანიზების პროექტში ჩართული

მსგავსი შენიშვნები განცხადებული კონვენციის რათიფიკაციის ეტაპზე, მაგრამ თვითონ ანგარიშებიდან გამომდინარეობს, რომ ბევრ სფეროში ვითარება შეიცვალა ან მუშაობაში პროგრესია

ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემები

- არასაკმარისი სამართლებრივი გადაწყვეტები, რომლებიც აზუსტებს თანასწორუფლებიანობასა და იცავს შშმ პირებს დისკრიმინაციისგან - აუცილებელია ეკ რამოდენიმე კანონის შემოღების შესახებ კანონის ნოველიზაცია თანასწორუფლებიანობის ფარგლებში, იმიტომ რომ საკმარისად არ იცავს შშმ დისკრიმინაციისგან რამეთუ ამ პირების უფლებებს ეხება შეზღუდულ ფარგლებში
- ცვლილება ქმედუნარიანობის შეზღუდვისა და ქორწინების დებულებებში
- ქმედუნარიანობით შეზღუდული პირების მიერ ხმის მიცემის უფლებები - დაუშვებელია ამ პირებისთვის ხმის მიცემის უფლების ჩამორთმევა (დასკვნა CRPD/C/9/1/2010 Zsolt Bujdosó-ს საქმეში და სხვა *Wegrom* (2013წ. სექტემბერი): ყოველგვარი ხმის შეზღუდვა გონებრივად შშმ პირებისთვის არის დაუშვებელი, აგრეთვე ინდივიდუალურ შემთხვევებში
- შეზღუდულობის დამოწმების სისტემა - დამოწმების რამოდენიმე სისტემა, ნაკლებად გამჭვირვალე გადაწყვეტეგადაწყვეტები, რომლებიც ხელს უშლის პროფესიულ აკტიურობას
- სამშენებლო კანონი - 1995წ. 1 იანვრამდე აშენებული საზოგადოებრივი სივრცისა და შენობების სტანდარტებთან ადაპტაციის ტერმინი არ არის, კონტროლის სისტემა არაეფექტურია სამშენებლო პროექტის ეტაპზე
- უნივერსალური პროექტირება - არასავალდებულო ხელმისაწვდომობის სტანდარტების, რომლებიც აიძულებს ინვესტორებს და პროექტანტებს შექმნან ობიექტები და სივრცე, საზოგადოებრივი საჯარო ობიექტებისა და სივრცის მონიტორინგის წარმოება
- მომსახურებების ხელმისაწვდომობა - განსაკუთრებით საბანკო სერვისები - არ არის ხელმისაწვდომი საბანკო სერვისები უსინათლო პირებისთვის (ბანკომატები, ინტერნეტ ბანკინგი) - სერვისები ბანკების მიერ შემოღებულია ნებაყოფლობით და არ არის საკმარისი, საჭიროა საერთო რეგულაციების შემოღება (შშმპ უფლებათა საკითხების კომიტეტის დასკვნა აპრილი 2013 (CRPD/C/9/1/2010): თუ ეს არ გააკეთეს ბანკებმა: სახელმწიფო ვალდებულია შემოიღოს საბანკო მომსახურებების მინიმალური სტანდარტები, მათ შორის ბანკომატებში უსინათლო პირთათვის, რაც მისცემს ამ ხალხს საშუალებას ისარგებლონ ფინანსური დაწესებულებების სერვისებით

სხვა საკითხები:

- შშმ პირთა საჭიროებებისთვის მორგებული ჯანდაცვის სერვისების ხელმისაწვდომობა - დახმარების, რეაბილიტაციის ხელმისაწვდომობა, ჯანდაცვის მუშაკების კვალიფიკაცია

- არ არის რეალიზებული ინკლუზიური განათლების კონცეფცია, აუცილებელია ინდივიდუალური მხარდაჭერის განვითარება
- ფინანსური და მზრუნველობითი მხარდაჭერა ოჯახების, რომლებსაც ჰყავთ შშმ - სისტემა სათანადო დონემდე არ ითვალისწინებს შშმ პირის შენახვის ხარჯების სიდიდეს
- სამუშაო და დასაქმება - ექვი საჭირო რაციონალური გაადვილების ღონისძიებებში, შშმ პროფესიული აკტივაცია (ეფექტი - სტატისტიკური მონაცემები), დახმარების ხაფანგი - ან დახმარება ან სამსახური
- შშმ რეაბილიტაციის არარსებობა სისტემაში
- არასაკმარისი მხარდაჭერა სახლში - აუცილებელია სერვისების განვითარება
- საზოგადოებაში აქტიური მონაწილეობისათვის მხარდაჭერის განვითარება, მათ შორის ასისტენტის ინსტიტუტის
- საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა - ელექტრონული მედიებით, არამორგებული ინტერნეტ გვერდები ან დაპროექტებული ისე, რომ ინფორმაციის პოვნა გართულებულია, ინფორმაციის არასაკმარისი ხელმისაწვდომობა ანალოგიური ფორმით
- სატელევიზიო პროგრამები ემისია მისაწვდომი ფორმით - არასაკმარისი მაშტაბით: ინფორმაციის, კულტურის, სპორტის ხელმისაწვდომობის შეზღუდვა
- არ არის ტრენინგები პირებისთვის რომლებიც პროფესიულ კონტაქტში არიან შშმ - კანონი, საქმის მოგვარება